

Виходить двічі на тиждень:
у середу і суботу.

Дозволені: Authorized by European
Com. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383.7 - GEC-AGO - 11. März 1948

Гроші пересилати: Bankkonto
Nr. 01714 Bayerische Hypotheken-
und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm.
Ціна на місяць з поштовими
витратами 8 НМ. Часопис висила-
ється після одержання грошей.

Українські Вісті

Ціна — Preis 1.— НМ.

UKRAINISCHE ZEITUNG

Erscheint zweimal wöchentlich:
Mittwoch und Samstag
Lizenz: Authorized by European
Com. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383.7 - GEC-AGO - 11. März 1948

Zahlungen:
Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypo-
theken- u. Wechselbank, Fil. Neu-Ulm
Bezugspreis: Im Monat RM 8.—
einschl. Zustellgebühr.
Das Abonnement ist im Voraus zahlbar.

Середа, 7. квітня, 1948 р. — Число 29 (181) Рік IV

Mittwoch, 7. April 1948 — Nr. 29 (181) Jahrgang IV

Американська допомогова програма стала чинною

Гідна відповідь США на советську агресивність — Еспанію викреслено — Трумен підписав закон — Перші американські доставки

ВАШІНГТОН (Дена-ІНС). 2 квітня. Сенат і палата депутатів у п'ятницю затвердили всю програму американської допомоги для закордону розміром 6,1 мільярдів доларів. Сюди враховано допомогу для 16 країн Маршалоного плану, допомогу для Китаю, Греції і Туреччини.

Ця сума розподіляється таким чином: 16 країн Маршалоного плану і три західні зони Німеччини одержують на наступні 12 місяців 5,3 мільярди доларів, з них 1 мільярд асигнує Міжнародний Банк; Греція й Туреччина одержують військово-у допомогу на суму 275 мільйонів доларів; для Китаю передбачено 463 мільйони доларів і для Міжнародного фонду допомоги дітям — 60 мільйонів доларів.

Засідання обох палат відбувалось під враженням дедалі гострішої кризи в світі і зокрема в Німеччині. Завдяки незвичній у законодавчій

праці демократичних інституцій США поспішності, пошастило протягом одного дня досягти компромісу між сенатом і палатою депутатів.

На засіданні спільного комітету обох палат Еспанію знову викреслено з програми Американської допомоги Європі. Сенатор Ванденберг наприкінці заявив, що рішення про участь Еспанії — це справа європейських країн.

ВАШІНГТОН (АП). Таке рішення прийнято після того, як президент Трумен заявив, що він рішуче виступає проти участі Еспанії. Міністер закордонних справ Маршал, з свого боку, в листі до державного департаменту також наполягав докласти всіх зусиль, щоб скасувати рішення палати депутатів про допущення Еспанії до європейської програми.

За повідомленням з Лондону, в

Британії вітають скреслення Еспанії з європейської програми.

ВАШІНГТОН (ББС, ГА, РШТ). 3 квітня. Сьогодні у Вашингтоні відбулась урочиста церемонія підписання закону про американську допомогу для закордону. Підписуючи цей закон, президент Трумен сказав: що тільки небагатьом президентам пошастило підписати документ такої величезної ваги. Як сказав Трумен, допомогова програма — це чи не найбільша спроба в галузі конструктивної політики, до якої будь-коли вдавались. Закон про допомогу — ліпша відповідь США тим, хто хоче виставити в фальшивому світлі наміри США. Це відповідь США на виклик вільним народам.

Маршал, що перебуває тепер на панамериканській конференції в Боготі в сьому листі назвав затвердження допомогової програми „істо-

ричною віхою в зовнішній політиці США“.

В понеділок з американських портів уже виїжджають перші кораблі з американськими доставами для європейських країн. Вони везуть вугілля, збіжжя, товщі, пальне, бавовну тощо.

Американський посол в Італії Дан, заявив, що сьогодні прибув до Італії 500-й амер. корабель, а 75 кораблів — у дорозі до Італії, отож США врятують її від голоду і безробіття.

ВАШІНГТОН (Радіо-Мюнхен). 4 квітня. Перші кораблі з американською пшеницею в рамках допомогової програми вирушають до Франції й Італії.

Наради в Франкфурті

ФРАНКФУРТ (SDZ). 3 квітня. Наради між представниками двозонної Економічного Управління та англо-американцями про залучення західних зон до Маршалоного плану останніми днями тривали в Франкфурті далі. Зміст німецьких пропозицій залишатиметься таємницею доти, доки вони не будуть в остаточній формі. Як пояснив на пресовій конференції в п'ятницю директор відділу господарства д-р Ергард, перші наслідки Маршалоного плану стануть відчутними в економічній діяльності через підрок. Харчова ситуація, звичайно, поліпшиться найближчим часом.

Третя паризька конференція

ПАРИЖ (Дена-Ройтер). 2 квітня. Більшість країн-учасників Маршалоного плану прийняли запрошення Великобританії і Франції 12 квітня прибути до Парижа на нову конференцію. Представників трьох західних окупаційних зон також запрошено. Конференція обговорюватиме такі питання: характер і спосіб участі Західної Німеччини в Маршалоному плані, напрямки для сталої організації 16 країн, щоб керувати програмою американської допомоги Європі.

Бої в Греції

АТЕНИ (АП). 2 квітня. За повідомленнями, що надійшли до Атен, ударні частини 10-ї дивізії грецької армії під час очисних акцій в районі гори Крусія напали на ключову позицію повстанської оборони — Понтокерасію, розігнали геть оборонців — приблизно 600 вояків — і, залишивши на полі бою до 80 вбитих, відійшли назад. Перед наступом висотні позиції повстанців навколо Понтокерасії обстрілювала урядова артилерія.

ПРАГА (ГА). 3 квітня. В Празі сподіваються незабаром прибуття великої кількості грецьких дітей, що їх захопили в Греції партизани і вивозять до інших комуністичних країн. Комуністичні чехо-словацькі профспілки погодилися взяти 2000 грецьких дітей, щоб виховати їх в комуністичному дусі.

Позачергова Сесія Об'єднаних Націй

НЬЮ-ЙОРК (ББС). 2 квітня. 16. 4. відкривається позачергова Сесія ООН у справі Палестини. Таке рішення ухвалила Рада Безпеки дев'ятьма голосами. Советський Союз і Україна утримались. Перед тим Рада Безпеки одностайно прийняла ухвалу про перемир'я в Палестині. Рада Безпеки звернулася до Жидівської Агенції і комісії палестинських арабів із закликом спільно сприяти негайному укладенню перемир'я.

Від імени арабського світу сирійський делегат привітав скликання позачергової сесії, як нагоду обговорити знову хибну ухвалу про поділ Палестини. Представник Жи-

Рефлексії дня Маршалів плян — на терези!

В давніші часи такі події, як советський виклик у Берліні, могли б бути безпосереднім прологом до війни. Тим часом після двох останніх світових воєн на такі речі реагують нині куди спокійніше, і можна бути на 90% певним, що до збройного конфлікту між Сходом і Заходом покищо не дійде: Москва почуває себе технічно й економічно занадто слабкою, щоб зважитись на якусь авантюру. А ситуація, що була драматичною, і тільки, буквально, фронтова постанова США та Великобританії й Франції змусила Кремль облішати свій намір вижити їх із Берліну.

Сталін наслідує Гітлера. Як відомо, під час окупації Райхщини Гітлер видав наказ командирам своїх з'єднань негайно відступити, якщо французи виявлять хоч найменший спротив. Але тоді цього не сталося. Нині ж західні союзники, здається, навчені гірким досвідом, і під їхнім контролем советська військова влада висловила згоду розпочати переговори, щоб знести все, очевидно, до такого собі „неймовірного непорозуміння“. Такий дотеперішній стан т. зв. „боротьби за Берлін“.

Советський тиск на Берлін і Гельсінкі послужив поштовхом до чи не найбільшої конструктивної події в західному світі повсякчасного: своєчасного затвердження Маршалоного плану, навколо якого протягом ось уже понад десять місяців велось стільки суперечок, злісної советської пропаганди та довжелезних дебатів, засідань, нарад, конференцій тощо.

Отож, Маршалів плян став таким чином реальною дійсністю. Перед людьми большевицької небезпеки США вирішили кинути на терези всю свою економічну потужність. Але, щоб ефективно поборювати комунізм, економічної допомоги ще не достало. Тому в США чути голоси про надання американських воєнних гарантій країнам Маршалоного плану. „Збройний мир“ можна утримувати тільки зброєю. І якщо місяць-два тому що абеткову істину соромливо замовчували, то сьогодні такі речі самозрозумілі.

Советська агресивність і зокрема події в Берліні та затвердження Маршалоного плану — не випадковий збіг обставин. Під час свого останнього перебування в Вашингтоні ген. Клей сказав, що лінія ідеологічного розмежування між Сходом і Заходом проходить десь на Ельбі. І західні союзники, здається, хочуть такі покласти на межі між советським ідеологічним експансією. Рішення залишитись в Берліні будь-що-будь — найвиштовхувальніший доказ цього.

А. РОМАШКО.

Грецько-турецькі переговори

ЖЕНЕВА (Дена-Ройтер). 2 квітня. Турецький міністер закордонних справ Н. Садак у п'ятницю відлетів до Атен, щоб розпочати переговори з грецьким урядом про можливість спільної грецько-турецької зовнішньої політики та економічного координування. Ці наради є продовженням попередніх нарад, що їх мав Садак з грецьким міністром закордонних справ Тсалдарісом у Парижі.

Союзники витримали советський тиск

Напруження в Берліні спадає — Совети погоджуються на переговори — Відновлення залізничного руху

БЕРЛІН (ЮП). 2 квітня. Американська військова влада біжучо інформує американський Конгрес про ситуацію в Німеччині, як вона пошастала наслідком конфлікту між західними окупаційними державами і советською військовою адміністрацією. Також державний секретар Маршал підтримує сталий контакт з окупаційними установами в Німеччині. Британський міністер закордонних справ Бевін так само мав довгу нараду з своїми експертами. Близькі до французького уряду кола теж заявляють, що французькі чинники розуміють потребу творити спільний фронт з обома західними державами.

Генералові Клеєві дано повноважень діяти, якщо зайде потреба. Шефи трьох родів зброї американського генерального штабу в Вашингтоні весь час стежать за подіями в Берліні. Міністер оборони Форрестель назвав ситуацію в Берліні серйозною.

БЕРЛІН (АП). Після того, як пер-

ші повідомлення про посилення советський контроль викликали спочатку серед громадськості настрій панічний, протягом четверга настало деяке відпруження. Рух авт на міжнародній автошлях, що зв'язує Берлін з західними зонами, майже не припинявся, хібащо за незначними виятками. Зате рух американських, британських і французьких поїздів між Берліном і західними зонами цілком припинився, бо західні союзники не дозволили росіянам контролювати пасажирів і вантаж своїх поїздів. Генерал Клей наказав тимчасово транспортувати пасажирів і харчі для Берліну повітряним шляхом. Британці так само.

БЕРЛІН (ББС, Радіо-Мюнхен). 3 квітня. Сьогодні в американському секторі Берліну американці оточили імперський будинок Управи німецьких залізниць і почали контролювати рух советського транспорту. Після цього Совети спрямували свій рух довкіллям шляхом.

Советська військова адміністрація подала американцям до відома, що в нічних маневрах над советською зоною братиме, можливо, участь велика кількість винищувачів і про це, мовляв, слід поінформувати американські летунські частини, що курсують між Франкфуртом і Берліном.

БЕРЛІН (РШТ, ББС). 4 квітня. Американська військова поліція, що оточила вчора Управу залізниць, сьогодні вранці зняла свій контроль після того, як советські військові відійшли звідси.

Сьогодні американська військова влада припиняє повітряний рух між Берліном і Заходом, що запроваджено минулого четверга як надзвичайний захід. У цьому добачають впевненість ген. Клей, що рух залізничних поїздів буде відновлений. Раніше стало відомо, що Совети погоджуються на переговори з приводу своїх контрольних заходів. Британський представник заявив, що Великобританія вітає таку советську відповідь, але було б ліпше, якби Совети ще на початку обмірковували з західними союзниками свої заходи. Американці підкреслюють, що хоч вони й раді з приводу такої заяви, та все ж не можуть дозволити советським воякам контролювати американські поїзди. Дипломатичні представники зазначають, що ситуація в Берліні тепер „везручна“ та й тільки.

СССР та Австрія

ЛОНДОН (ЮП). 2 квітня. На засіданні заступників міністрів закордонних справ у п'ятницю СССР виступив проти британської і французької пропозицій почати дискусію з приводу советських претензій на австрійські нафтоочисні споруди і відкласти надалі на раду з приводу „відкупної суми“, розміром 150 млн. доларів, що її СССР вимагає від Австрії. Советський делегат Коктомов відкинув передумови, на яких Великобританія запропонувала погодитись у цій справі — спочатку врегулювання советських претензій на австрійську нафту, врахування австрійської платоспроможності, жалних австрійських репарацій для СССР і т. д.

ГЕЛЬСІНКІ (ББС). 4 квітня. Два фінські делегати повернулись до Москви і привезли з собою нові інструкції для своєї делегації.

Критичний стан московських переговорів

ГЕЛЬСІНКІ (Дена-ІНС). 2 квітня. Фінський президент Паасікві наказав фінській урядовій делегації у Москві домагатись для Фінляндії права, щоб Фінляндія могла претендувати на підтримку з боку Советського Союзу лише в разі війни на фінській території. У вказівках, що їх передано до Москви спеціальним кур'єром повітряним шляхом, говориться: взаємні оборонні заходи мають застосовуватись лише в воєнний час. СССР досі обстоював погляд, що безпека війни є достатньою причиною вживати спільних оборонних заходів.

Як подає лондонське радіо, фінський кабінет зібрався в п'ятницю на засідання, щоб обговорити стан переговорів у Москві з двома членами урядової делегації, що в четвер повернулись із советської столиці.

Фінські політичні кола стурбова-

ні критичним станом переговорів. Насамперед побоюються, що росіянам увірветься терпець. Адже ми нає вже приблизно шість тижнів, як Сталін подає Паасікві свою первісну пропозицію. Жадна з держав советської сфери вливу, що останнім часом підписувала такі договори, не зволікала переговори довше, ніж декілька днів.

ГЕЛЬСІНКІ (РШТ). 4 квітня. 3 Гельсінкці повідомляють, нібито генералісміус Сталін в ультимативній формі вимагає протягом 24 годин закінчити фінсько-советські переговори. Далі подають, що Советський Союз домагається військової окупації Фінляндії на випадок небезпеки війни.

Перший Український Парлямент, його досвід і наука

19-21-го квітня 1917 р.—зібрався в Києві Національний Конгрес і вибрав депутатів до Центральної Ради. Цей великий історичний момент можна вважати за початок парламентської республіканської форми української модерної держави; більше того—за початок першого від часів Хмельниччини державного самоздійснення України.

Після беззастовного удару українців-гвардійців в Петербурзі по царському трону—це був другий і то вирішальний політичний удар по російській імперії. Національний Конгрес зафіксував початок грандіозної хвилі піднесення політичної волі України до свого державного самоздійснення. В українській історії тільки національна революція 1648 року дала приклад такого політичного піднесення, власної ініціативи і загальнонаціональної єдності, як 1917-ий рік. Нал Центральною Радою і Софійською площею витав у ті історичні дні геній Хмельницького і Шевченка. Це з ним невідлукливо у конкретну постать генієм українського народу не міг дати собі раду ні Мілюков, ні Керенський, не з ним воював на життя і смерть Ленін, а тепер воює Сталін. Квітень і травень 1917 року показали, що Москва не виграє цього історичного бою, що її імперіальне життя рахується надалі вже не століттями, а десятиліттями.

Доба Центральної Ради, яку дехто з українців слідом за більшовиками паплюжить і знецінює, дає нам багато позитивних і обнадійливих зразків. Перший із них—об'єднання нації навколо ідеї її універсального відродження. Всі чотири Універсали Центральної Ради були підписані майже всіма партіями цього нашого першого парламенту. З часів Хмельницького і до сьогодні це, мабуть, чи не єдиний приклад подібного дійового об'єднання переважної більшості політичних сил народу. І ця дійова єдність допомогла створити державу та провадити оборонні війни в найтяжчих умовах, які колинебудь знала політична історія світу.

Бо, поза сприятливими чинниками, тодішньої обстановки, треба бачити і надзвичайні труднощі: ще живий і діючий апарат та сила імперії; переповнений військовими і цивільними росіянами Київ, на чолі із штабом військової округи; бідокозачі дивізії, послані на приборкання українського Києва; озлоблення проти українського руху всього фронту т. зв. російської „революційної демократії“ і т. д. і т. п. Додаймо ще ту страшну криваву рану фронту, крізь яку висовуються багнетом австро-німецького голодного імперіалізму; вимоги Антанти вести війну до переможного кінця. А тут ще й зсередини підіймається зрадницька малоросійська реакція—від русифікованого поміщика й чиновника—до „віронопідданого“ глутаря. Дезорганізоване селянство, русифіковане робітництво і місто... Всі ті розв'язані сили розбитого революцією суспільного атома імперії бують у країні з несамоютою силою. І не встигла Центральна Рада проголосити Україну незалежною республікою, як уже прийшов ультиматум Леніна і з'явилися під муром Києва московські орди Мухомови.

Всупереч цим обставинам, організувалася з Києва державна, політична, дипломатична та військова влада. Не тільки Берестейський мир і приборкання більшовицьких пугачів у Києві, а й селянські, робітничі, військові, вчительські, кооперативні з'їзди, як і З'їзд Народів царської імперії—були організовані й політичним тріумфом Центральної Ради та ідеї національної єдності.

За цим ішло піднесення економічної (напр., кооперація) й культурної діяльності, яка вже першим своїм кроком обіцяла народові прихід нового ренесансу. Бурхливий розвиток мистецтва і літератури, видавничої діяльності і преси вперше в українській історії давали найширшим мільйоновим масам українську культурну продукцію—часом світового значення. Творилася українська система народної освіти від початкової до вищої школи. Росли, як гриби після дощу, добровільні й освітні та інші товариства. Оформлялися в партії раніш аморфні середовища.

На світову арену виступило 1917 року українське відродження і перший український парламент—Центральна Рада—був його політично-державним об'єднуючим центром. Так виглядає перший і то цілком позитивний досвід 19-21 квітня 1917 року.

Була й інша наука, наука хиб і болячок. Нам легше її зрозуміти, ніж уроки позитивні, бо в нас ді хиб набрали ще більшого масштабу. Низький рівень політичної культури й організації, історично зумовлений запізнений вихід на арену політичних партій, які не мали глибоких концепцій і програм, продиктованих українським і світовим досвідом (зате впадали в партійно нетерпимий поверховий догматизм та взаємопоборювання, при чому втрачалось почуття міри і реальної

оцінки співвідношення сил). З одного боку занадто нехтували консервативними силами, а з другого—недостатньо усвідомлювали величезні звільнені революцією сили—насамперед селянства й робітництва. Збуваючи роботу демагогічною агітацією, партії по суті замикалися у своїй внутрішній інтелігентській сфері і втрачали вплив на життя. Відділяюче парадоксальне побоявання стопроцентної перемоги. Брак провідних кадрів поглиблювався недостатнім використанням старих і чужонаціональних кадрів. І нарешті—відсутність універсальної національної концепції не дозволила як слід оформити до кінця загальнонаціональні об'єднуючі ідеї українського відродження.

Ми бачимо, що й сьогоднішнім провідним українським елементам на еміграції не бракує цих самих хвороб. Коли Центральна Рада у змаганні з переважними ворожими силами, без сторонньої підтримки все ж таки зуміла стати втіленням національної дійової єдності, то ми за три роки еміграції не змогли здійснити у своєму, зрештою, невеликому колі ідеї еміграційного уряду і Національної Ради, ані жадної іншої форми концентрації і співпраці сил. Більше того, деякі політичні середовища всяко підтримують безперечний історичний пріоритет Центральної Ради і Української Республіки, яку правдо і законом більшістю голосів схвалила і пізніше

скріпила кров'ю нація. Республіка була хронологічно останньою, вільно обраною народом законною формою нашої державності. Не на еміграції вона може бути змінена,—лише дома і то з невимушеної волі тієї ж такої нації.

Наука Центральної Ради, отже, промовляє до нас своїми позитивними і негативними уроками. Найголовніший з них—абсолютна доконечність ідейної і дійової єдності та співпраці всіх сил і верств народу. Центральна Рада, йдучи до вивернення республіканської держави, була якийсь час живим символом і здійсненням такої національної єдності. Відділя така її величезна популярність у масах і страшна неадаптованість до неї більшовиків. Відділя історичне значення Центральної Ради.

Ми, захищаючись, критикуємо тодішніх діячів, тодішні партії й організації, перший наш парламент—Центральну Рад. Дехто навіть заперечує, як зло, Національну Революцію, називаючи її „глузливо „святою“. Зворотню стороною цього наївного цинізму є теперішня безвідповідальна і безбаченківська отаманищина, мотор якої—убога, темна, хвороблива й порожня амбітність малих людей. Самоізолюваний амбітний сноб і агресивний амбітний плебей—це лише два боки тої самої медалі. Коли плебей агресивно насильницький і деструктивний, то сноб підпомагає плебе-

єві, роз'їдаючи своїм цинізмом все те, що могло б, як дорогоцінність, увійти в національну скарбницю і що своїм національним авторитетом показувало б плебейству його межі і місце.

Здатність політичних елементів нашої еміграції перебороти свої хибі і підперти зусилля до концентрації національних сил на чужині (Національна Рада, Світовий Союз Українців)—це є справжній пробний камінь їхньої життєздатності. В такі моменти дуже корисно мати на увазі великий історичний досвід Центральної Ради.

Ю. ДИВНИЧ.

Україна за залізною заслоною (Радіонотатки)

Сівба в Україні. У південній Україні вже тиждень тому почалися весняні польові роботи. Сіють у таких областях: Херсонській, Одеській, Ізмайльській, Чернівецькій, в низинах Закарпаття, а також у південних районах Кіровоградської та Вінницької областей. Деякі райони вже закінчили сівбу ранніх колоскових.

Семінари партійних алілуйників. У Станіславській області запроваджено ряд семінарів, на яких учаться 2.000 сільських та районових партійних працівників.

Фільм про Асканію Нову. Київська кіностудія випускає в світ популярно-науковий фільм про заповідник Асканія Нова, що є одним із найкращих заповідників у цілому СССР.

Конкурс силачів. Останнім часом у Миківці відбувся конкурс силачів. У конкурсі взяли участь силачі з 23-х областей України.

„Співає життя“. Спілка советських композиторів України організувала спеціальні бригади композиторів для обслуговування колхозної засівної кампанії. У квітні 20 композиторів побувають на селях. Відвідавши колхозів, композитори планують написати нові пісні про „щасливе“ колхозне життя. Дехто вже встиг побувати на селі і понаписувати обіцяні пісні. Сказано—співає життя!

Навігація на Дніпрі. Почалася навігація на Дніпрі. Спочатку пароплава курсували між Києвом, Ржищевом, Трипіллям та Переяславом. 31-го березня пароплав „Ілліч“ вирушив у перший рейс до Дніпропетровська. З цієї нагоди мікрофон Київської радіостанції був установлений на пристані. Чути було, як капітан подавав команду (звичайно, по-російському!), як матроси віддавали „міні“, як хлопостався, вирушаючи в подорож, „Ілліч“. Чути також було, як дикторка Київської радіостанції, що досі до цілої України промовляла українською мовою, раптом гукнула капітанові на прощання: „Щасливого пугі, таваріщ капітані!“ Біда дикторки: не яке вже й велике цабе отой капітан, а й з ним говорити українською мовою небезпечно. Що то значить жити в країні „де так вольно лишет человек“!

Два ювілеї. Україна готується до святкування 100-ліття з дня смерті видатного російського критика Віссаріона Бєлінського і 125-ліття з дня народження так само видатного російського драматурга Ол. Островського. Створено спеціальні ювілейні комітети. В ювілейні дні буде влаштовано урочисті засідання та збори, прочитано доповіді. Театри виставляють п'єси Островського. Видавництва відзначають ювілей виданням творів обох російських класиків.

Міжнародна інформація

Шостакович у неласці

НЬЮ-ЙОРК (Ндф). 1 квітня. Закордонний кореспондент „Нью-Йорк Таймсу“ повідомив свій часопис із Парижу, що знаного советського композитора Шостаковича змусили відмовитися від катедри музики в Московській консерваторії. Також інших композиторів звільнили з їхніх державних постів.

Кореспонденти вважають ці звільнення за наслідок прагнень советського уряду очистити советську музику від чужоземних впливів.

Інцидент у Відні

ВІДЕНЬ (Ндф). 1 квітня. В одному приміщенні танців у Йозефсберзі коло Відня великогоділого поведінка дійшла до важкої стрілянини, при чому забито 3-х осіб, в тому числі одну двадцятирічну дівчину, і поранено 19.

За повідомленням австрійського міністерства внутрішніх справ, советський вояк ображав дівчину, і тому її супутники його побили. Червоноармієць залишив приміщення і незабаром повернувся з двома іншими вояками. Росіяни відкрили з автоматів вогонь, стріляючи на юрбу, куди попало.

Перемога комуністичного блоку в Румунії

БУКАРЕШТ (Дена). 30 березня. Як виходить з не остаточних даних, у виборах до румунських Законодавчих Зборів з 8 417 467 виборців узяли участь 7 663 375. „Демократичний народний фронт“ одержав 6 958 533 голоси, національно-ліберальна партія — 2 135 521, демократична селянська партія — 50 871 і незалежні — 246 065 голосів. 194 385 голосів були нечисні. Участь у виборах становили приблизно 91%. З загального числа 414 місць до румунських Національних Зборів „демократичний народний фронт“ здобув 405, національно-ліберальна партія — 7 і демократично-селянська партія — 2 місця. Таким чином урядовий блок здобув величезну більшість.

За повідомленням АП, румунські вибори відбулись без будь-яких інцидентів. Вибори почались у неділю о 7 годині ранку. Половина виборців віддала свої голоси ще до обіду.

Головна різниця між теперішніми виборами і виборами в листопаді минулого року — це мізерна кількість партій, що взяли в них участь. Селянську партію Маніу заборо-

нено, тоді як національно-ліберальна партія Братіану і незалежні соціалісти не висуvalи кандидатів зовсім.

Добре налагоджена партійна машина уряду тиснула на виборців, щоб вони віддавали свої голоси. Вулиці Букарешту були прикрашені безліччю плакатів, гаслами і тисячами прапорів у фарбах країни і червоній фарбі комуністичної партії. Вулицями їздили вантажні авта з гучномовцями і групами народних танців, що були до послуг урядової пропаганди за партії блоку, тоді як незалежні кандидати і обидві менші партії не спромоглися ні на яку пропаганду.

Перебіг румунських виборів до парламенту — „типовий для тоталітарної практики, як її показувала перед війною нацистська Німеччина“, — заявив на пресовій конференції представник британського міністерства закордонних справ. „Наслідки нікого не здивують“, — додав він, бо ще перед виборами міністерство одержало інформації, згідно з якими опозиції „гарантовано“ лише декілька місць у румунських Національних Зборах.

Занепад довір'я до союзників

Що показало опитування німецького населення — Комунізм не популярний

БЕРЛІН (Дена). Довір'я німецького населення до союзників у їх спільних зусиллях допомогти відбудові Німеччини дуже занепадо. Це показує наслідок опитування громадської думки, що його недавно організувала в своїй зоні американська військова влада. Тоді як у вересні 1946 р. 43% опитуваних вважали, що союзники своєю діяльністю сприяють відбудові Німеччини, в січні 1948 р. такої думки були ще тільки 30%. Число тих, що обстоюють думку, нібито союзники гальмують відбудову Німеччини, з 1946 р. до січня ц. р. збільшилось удвоє.

50% опитуваних гадають, що Америка мусить здійснити відбудову Німеччини якомога скорше, щоб вона не стала здобиччю комунізму.

В 1945 р. 70% опитуваних оцінювали зусилля США у від-

новленні Німеччини позитивно, в серпні 1947 р. — лише 44%, однак до січня ц. р. ця кількість збільшилась знову до 55%, що американці приписують сподіваному розгонові Маршалового пляну.

Під час опитування з приводу бажаної державної форми в Німеччині, якби довелося вибрати місце між комунізмом і націонал-соціалізмом, — за комунізм висловились менше, ніж 4%, за націонал-соціалізм — понад 30%, тоді як 60% не побажили вибрати собі жадної з цих двох ідеологій; решта відмовилась висловити з цього приводу будь-яку думку, — говорить в березневому звіті відділу дослідження суспільної opinіo при установі інформаційного контролю американської військової влади. На пропозицію вибору між двома урядами, з яких один гарантував би економічну безпеку і добрі можливості

заробітку, а другий натовість особисту свободу, переважна більшість висловились за перший. Згідно з березневим звітом, протягом останніх двох років цей погляд змінився дуже незначно.

В листопаді 1945 р. майже 35% віддали свої голоси комуністам, а в березні 1946 р. — лише 12 опитуваних. За той самий час кількість висловлювань на користь націонал-соціалізму збільшилась з 20 до 25%. Число осіб, що не вважали за бажану ні одну з двох ідеологій, наприкінці 1945 р. складало тільки 22%. 50% опитуваних вважали націонал-соціалізм за в суті свій добру ідею, яку, мовляв, лише погано здійснювано на практиці. 33% назвали націонал-соціалізм поганою ідеєю, і приблизно 10% взагалі не висловили ніякої думки.

Стратегія майбутньої війни

Під таким наголовком французький часопис „Ле Монд ілюстрє“ друкує в своєму числі від 21 лютого п. р. статтю лейтенант-полковника Ф. О. Мікша, колишнього військового аташе при чехо-словацькому посольстві в Парижі. Під час останньої війни він служив у війську ген. де Голя в Лондоні й Альжирі. Він брав участь у складанні нових підручників з десантних операцій і має багато своїх наукових праць з галузі повітряної стратегії. Остання його книга „Стратегічні помилки Гітлера“ користується великим успіхом і зробила йому авторитет у військових колах.

Вказавши на реальність конфлікту між Заходом і Сходом, що може стати загрозою нової війни, автор пише:

Європа, незалежно від її бажання, знов мусить стати ареною майбутніх подій вже з тої лише причини, що сама розпалася на 2 антагоністичні блоки.

... Якщо провести паралель між стратегічними ресурсами двох світових блоків, які ми вже відзначили, виявляються такі умови:

а) Можлива в майбутньому війна поставити віч-на-віч дві цілком протилежні своєю природою сили: найбільшу наземну силу, з одного боку, і найбільшу повітряну силу — з другого.

б) З погляду географа СССР міцно ізольований як в Європі, так і в Азії. Росія не має ні морських, ні летунських баз, ні проток, за допомогою яких вона могла б відразу негайно прорватися в найбільш важливі зони повітряної активності противника або на головні океани.

в) В той час, як Москва була б змушена обмежити свої операції в просторах між Балтійським морем і Тихим океаном, залишаючись на власній території, англо-сакські збройні сили контролювали б без перешкоди всі комунікаційні зв'язки лінії від Нью-Йорку і Сан-Франциско до Кептону й Лондону, як у повітрі, так і на морі.

г) Советський Союз мав би величезні людські ресурси, тоді як англо-сакський блок далеко переважав би технічною промисловістю і фінансами.

д) У всьому світі є прихильники як того, так і іншого блоку. Англосакси знайдуть багато своїх партизанів у країнах Центральної і Східної Європи, зате вплив комуністичних ідей досить сильний в Китаї, в Індії і на Середньому Сході.

За сучасних умов на випадок вибуху збройного конфлікту утво-

рилося б три театри військових дій: в Європі, на Середньому і на Далекому Сході. Арктичні простори мали б треторядну стратегічну вартість.

Можна думати, що найбільш важливою стратегічною точкою має стати Середній Схід, за оволодіння яким і буде провадитись завзята боротьба між двома противниками. Європа не залишиться поза конфліктом, або, принаймні, не буде другою його точкою. Наш континент має найліпшу систему шляхів сполучення, і армія, якій пощастить цю систему використати, буде в стані виграти війну у всьому світі.

Тому самі дії в Європі провадитимуться інтенсивніше, ніж десь на Середньому або на Далекому Сході.

Сучасна зброя, летюча атомової бомба або радіо-бомба не змінять ні в якій мірі стратегічних методів війни або значення стратегічних точок, тобто, в принципі, майбутня війна не зміниться, і в майбутньому виграватиме той, хто використає найдоцільніше своє стратегічне становище, тобто, і тут географічне становище тих чи тих точок відіграватиме першорядну роль.

Головною стратегічною лінією, звідки почнуться військові дії в Європі, треба вважати демаркаційну лінію, що відділяє тепер Схід від Заходу, тобто лінію Любек—Трієст.

Розвиваючи далі цю думку, ми наведемо в подробицях два можливих перебіги майбутньої війни.

Перша гіпотеза: це перевага сил, що наступатимуть із Сходу. В такому випадку доведеться б рахуватися з можливою окупацією східними силами всієї Західної Європи.

Протилежна гіпотеза: це наступ західних сил, зломлю б східний бар'єр, на Середню і Східню Європу, тобто на держави-сателіти СССР і на самі російські степи.

Матеріали, що ними диспонує тепер Європа (про співвідношення стратегічних ресурсів), дають підстави думати, що вірогідніша перша гіпотеза, тобто наступ Сходу на Захід. Армії західних демократій розташовані в Німеччині, дуже слабкі, щоб стримати енергійний наступ із Сходу, який навіть інші держави Західної Європи виступили разом із ними. Червона армія, що зібрала б тоді потужну силу від 200 до 250 дивізій, могла б здійснити відомий „план Шліффена“ або один із його варіантів. Вона могла б швидким маршем досягти Піреней і Атлантицького узбережжя Франції. Але ж які були б наслідки такої „блискавичної

офензиви“?

Дуже ймовірно, що сили Сходу потім рушили б на здобуття Середземного узбережжя і Гібральтару, як ключа до нього.

Тут треба зазначити, що географічне положення Піренейського півострова унеможливило такий стрімкий рух, можливий у центральній або західній Європі. Окупація західної Європи й Іспанії не має такого значення, якщо водночас східні армії не пощастить стати ногою на північно-африканський берег, особливо в Марокко.

Але в перебігу цієї операції на заході Європи, досягнувши Піреней або навіть Гібральтару, червона армія весь час має небезпечно-загрозеною своє праве крило з боку скандинавських країн, якщо з початку розвитку наступальних операцій в Європі червона армія не спробує взяти під контроль Швецію і Норвегію. Та навіть у такому випадку червона армія була б загрожена з боку Британських островів. Від цієї загрози її не врятує окупація Європи, що було блискуче доведено Гітлером під час другої світової війни.

Якщо ж Советам не пощастить взяти під контроль Скандинавію, шанси на інвазію в Британії будуть для них ще меншими, ніж для Гітлера, коли він стояв у Кале.

Інакше кажучи, цілком неможливо думати, що советське командування, яке знає свою слабкість на волі й у повітрі і перевагу повітряних і морських сил англо-сакського блоку, розташованих у трикутнику Скапафлоу - Трондгеім - Кале, могло б відважитись на широкі операції в Західній Європі.

Друга світова війна довела, що окупація Західної Європи не спричинилась до рішучої перемоги Гітлера.

Операції в Західній Європі цілком узгоджуються з операціями на Середньому Сході. Ми вважаємо, що стратегічна лінія, звідки розпочнуться військові дії на Середньому Сході, можуть в просторах південного Кавказу, між Чорним і Каспійським морем. Советам дуже легко було б звідси сильним ударом поставити під загрозу інвазії Туреччину, весь Середній Схід, вийти на узбережжя Середземного моря, захопити Суец — другу життєву точку Середземного моря. Другим ударом на південний захід сили Червоної армії, окунують Туреччину і стають контролером Босфору.

Майже єдина ціла будівля серед найбільш зруйнованих кварталів міста — ульмівський собор.

Третім ударом на південний схід советські збройні сили через Месопотамію хутко ввійшли б до Перської затоки, звідки легко було б розпочати проникнення до Індії.

Другою точкою стратегічного наступу на Середньому Сході могла б бути, очевидно, лінія советсько-іранського кордону. Звідти червона армія двома ударами на південний захід і південний схід посилювала б ліве крило кавказької групи і безпосередньо могла б вдертися до Індії.

Така стратегія — єдина, на яку советська армія могла б зважитись на Середньому Сході, бо в цьому разі вона мала б стратегічні переваги в Суеці, Середземному морі, Гібральтарі і Північній Африці.

Можна вважати, що советське

командування залишить покищо далекосхідний фронт, як 3-ю точку своєї стратегії в майбутній війні і зосередить свої сили переважно в районі Середземного моря. Тільки тут Росія при наявності могутніх наземних сил могла б успішно змагатися за три континенти: Європу, Азію й Африку, не потребуючи мати потужну флоту й авіацію.

Чи в такому випадку одержать Совети рішучу перемогу в світовій майбутній війні? Для англо-саксів втрата Європи була б прикрою, але ж не визначала б програшу війни.

Чи СССР міг би належно зустріти інвазію англо-американців в Європі?

В цьому, власне, полягає ключ (Далі на 4-й стор.)

Ів. С.

Дві «теорії»

Після нашої тимчасової поразки 1920 року в українській публіцистиці, головно на еміграції, з'явилось немало заяв про причини поразки — від обвинувачень окремих осіб та осуду їхніх окремих вчинків до цілих „теорій“. Ця тема хвилювала і досі хвилює всіх, від колишнього воєнки армії УНР та УГА і до генерала, від звичайної рядової людини і до політичного діяча з іменем. Минаючи без уваги багато з цих низькопробних судів і пересудів, ми все ж мусимо, перше ніж вусловити свою думку, коротенько розглянути привабливі дві з цих „теорій“, які дожили до нашого часу і претендують на загальне визнання, як неперечні істини. Мусимо це зробити, бо безкритичне ставлення до них може завести на мавп'ї шукання причин нашої поразки там, де їх не було, а тим спотворити істину і, замість в'яснення, ще більше затьмарити собі і без того неясну картину минулого.

Одна з цих „теорій“ твердить, що ми не здобули остаточної перемоги років 1917-20, бо в урядах і в самій Центральній Раді переважали соціалісти перейняті духом марксизму, навіть просто комунізму й інтернаціоналізму. Ця „теорія“ відкидає все те, що об'єктивна історія свого часу, безперечно, визнає за позитивне досягнення, і у всій діяльності Центральної Ради та її урядів бачає самі лише хибні, а не злочинні.

Пропаганда цієї „теорії“ не обмежується самою лише газетною писаниною та випуском підпільних брошур. Діло доходить аж так далеко, що ви-

знавці цієї „теорії“ дозволяють собі пропагувати її там, де цьому зовсім не місце, під час святкових промов на академіях на честь 22 січня.

Практика обляпання болотом Центральної Ради, яка при всіх хибках і недоліках своєї діяльності все ж була першим українським парламентом нашої доби, не личить нам, як народові, який сам себе поважає. Пошана до живих ще членів Центральної Ради, незалежно від того, чи її діяльність скінчилась перемогою чи поразкою, належала б, згідно з вимогами здорового глузду, до найпершого обов'язку кожного з нас, а особливо нашого молодого покоління. Тим більше, що у нас є гарна тенденція ставитися з пошаною до українців - депутатів окупантських парламентів, напр., до „панів послів“ польського союму.

Що Центральна Рада і окремі впливові її члени робили навіть часом фатальні помилки, цього ніхто не заперечує. Але залишилося остаточною оцінку діяльності Центральної Ради об'єктивній історії; партійницькі нетерпимий підхід до цієї справи не дасть користі, а скорше пошкодить.

Отже, вертаючи до теми, мусимо визнати, що в Центральній Раді дійсно переважали соціалісти. Але даремно було б закидати їм те, в чім вони були не винні. Ортодоксальним чи большевизм марксизмом, у кожному разі, вони не грішили. А ще менше, просто нік не можна обвинувачувати їх в „інтернаціоналізмі“ московського типу.

Серед українських соціалістів були

марксист, їх було небагато, але вони не були в Центральній Раді, вони стояли по інший бік барикади. Імена їх відомі: це Василь Шахрай, це Скрипник і Затонський, які входили в склад т. зв. Народного Секретаріату, експозитори большевиської Москви в Харкові в кінці 1917 і на початку 1918 року.

Але навіть і ці українські марксист не грішні „інтернаціоналізмом“ большевисько-московського типу. Василь Шахрай, як відомо, своєю брошурою „До хвилі“ поклав початок концепціям укаїзму, тобто українського комунізму, і большевики (які по суті ніколи не були справжніми інтернаціоналістами, крім Троцького й інших, а завжди на чолі з Леніном лишались російськими патріотами) дуже скоро розізнали в них батька „української смуги“ і поспішили таємно ліквідувати цього видатного українського комуніста. Українська природа Миколи Скрипника обзвувалась у ньому, коли він обійняв посаду українського нарком освіти, і, замість бути слухняним знаряддям в руках Москви, доклав усіх своїх сил до розбудови української, нехай і „радянської“ культури і добровільно заплатив за це своїм життям. Навіть Затонський, по-стать найбільш неприваблива серед українських марксистів, комуніст, що його підпис ганебною плямою яничарства ліг на „присуді“ над героями Базару, навіть і той не міг скинути з себе свого українства і тільки тому сліди його після 1934 року губляться в підвалах ГПУ-НКВД.

Абсолютно неможливо обвинувачувати в марксизмі членів Центральної Ради соціалістів-федералістів або соціалістів-самостійників. Це ясна кожному без зайвих доказів. Соціалісти-революціонери, як усім відомо, теж не

були марксистами, лише пізніше ліва частина їх, перейшовши до большевиків, познайомилася з Марксом.

Лишається думати, що марксистами могли бути українські соціал-демократи. Хто знає українських соціал-демократів того часу, хто бачив ту соціально-політичну літературу, яка ходила тоді по руках, той дуже й дуже сумніватиметься в тому, чи багато соціал-демократів українців прочитали тоді джерельні твори марксизму. Добре було, якщо половина з них прочитали „Ерфуртську програму“. Більшість задовольнялася численними дешевими компілятивними брошурами, в яких крикливо і чисто демагогічно популяризувалося марксизм.

Ні, гріх було б закидати марксизм, а тим паче большевизм типу українським соціал-демократам 1917-20 років. В цьому вони були невинні. Були це просто прекраснотворні мрійники, які хотіли всього хорошого, гарного — свободи, рівності і братерства насамперед, — а потім справедливості, пастій і т. д. для всіх людей, а передусім для українського народу, і все оте вимріяне й хороше вони, за могою того часу, називали одним словом — соціалізм.

Ті ж колишні українські соціал-демократи, які пішли на еміграцію, зберегли тут недоторкованою свою інфантальну невинність щодо марксизму. Нам доводилося говорити з деякими з них, що заціпили до нашого часу, і на наше запитання, як вони уявляють собі соціалізм, вони відповіли майже однаково, що соціалізм — це щось хороше, це щось передове, щось справедливе. А були й такі, які, заглядаючи в очі новому емігрантові, відповідали, мов той циган у байці на запитання про його віру:

— А якого соціалізму вам, пане треба?

Вони наївно згодні на всякий „хороший“ соціалізм, аби тільки він не був большевиський або фашистський. Ні й ще раз ні. Марксизмом українські соціалісти 1917-20 років не грішили.

Що можна і треба закнути соціалістам Центральної Ради, так це те, що більшість їх були люди з обмеженим політичним видокругом повітового кооператора або вчителя народної школи, в найкращому разі — професора університету, який доти ніколи не мав до діла з державними справами і політикою. Це були люди, які не доросли і не були готові до тих великих завдань, які несподівано важким тягарем поклали їм на їхні слабі плечі історія українського народу.

Історичним нещастям українського народу було те, що в свій великий час — 1917-го року він не мав інших оборонців його інтересів, крім цих, головним чином, дітей селянської стріхи. Але й ці представники українського народу того часу зробили, віддаймо їм належне, все, що було в їхніх силах. Зробили дуже багато. І якщо вони не змогли докінчити розпочатої великої справи, то це було неминуче. Перемога не приходять одразу. Наступні покоління докінчать їхню справу. Про них, про перших, історія скаже належного часу своє справедливе слово.

Друга „теорія“ твердить, що причина нашої поразки 1917-20 років полягає в факті національної несвідомості переважної більшості населення України того часу, головним чином, селян. Це ідеологічно-наївне пояснення, яке нічого не пояснює і нічому не навчає, декому дуже подобається. Про його будемо говорити окремо.

Стратегія майбутньої війни

(Закінчення з 3-ї стор.)

до перемоги в майбутній світовій війні.

Цілком імовірно, стратегія англо-сакських збройних сил у майбутній війні залежатиме головним чином від того, як успішно провадитимуть операції Совети в Західній Європі і на Середньому Сході. У випадку просування червоної армії аж до Гібральтару і до Суецького каналу сили англо-саксів відбиватимуть у Советів спочатку басейн Середземного моря, так само як втрачені простори Середнього Сходу, тобто Єгипет і Месопотамію. Зовсім в іншому вигляді постає картина розвитку далеких дій, бо ніяк не здається, щоб США втратили свої японські бази.

Якщо головні бази наступу в Єгипті і Європі будуть відбиті, тоді англо-сакські армії починають інвазію в просторі між Балтійським і Чорним морем у східному напрямку і найперше окупує Дунайський басейн. Якби ж червона армія закріпилася у баварських або австрійських Альпах, утворився б новий фронт, лінія якого проходила б від Балтійського моря до Адриатичного. Таким чином атакує було б дуже зручно тиснути з Північної Німеччини і далі по лівій Берлін—Варшава. Втрата Дунайського басейну означала б поважне ускладнення для Советів. Вони опинилися б тоді в положенні німців у 1944 році, тоді як англо-сакські сили могли б зробити подвійний удар на Балтійське і Чорне моря. Є гіпотеза, що в даному випадку західні альянти могли б піти в трьох головних напрямках: через балтійські держави на Ленінград, через Варшаву і Київ на Одесу і Донбас. Можливо, що англо-сакське командування повторить, трохи змінивши, стратегічний план німців у 1944 році.

Очевидно, англо-сакси тісно пов'язують свої наземні дії з їх морськими операціями на берегах Балтійського моря з вихідних баз, розташованих у Швеції.

На Середньому Сході ефективні атаки англо-сакських сил мають бути скеровані на лівію Батум—Тавріз—Кабул, які можуть дати такі наслідки, важливі для дальших дій:

а) Армія, що окупує Україну із Заходу, зможе при Донці з'єднатися з частиною армії, що, прорвавшись через Кавказ—Кубань, вийде на степи України із Сходу.

Разом вони відразу оточать Чорне море.

б) Друга частина англо-сакських сил, прорвавшись через лінію Тавріз—Кабул у північному напрямку між Каспійським і Аральським морями, окупувала б долину в районі гирла Волги і поставила б під загрозу індустриальні центри Уралу.

в) Окупація Туркестану і Киргизії створила б загрозу для Західного Сибіру на лівій від Омську до Іркутську. І таким чином сили, що розпочнуть з Тихого океану інвазію Східного Сибіру, матимуть змогу з'єднатися з південною групою, яка прийде з Середнього Сходу. Шкодо стратегії англо-саксів на Далекому Сході, то вони могли б використати для свого наступу Японські острови і Китай. В такому

випадку в Манджурії мають відбутися рішучі бої тільки після здобутого там успіху: англо-сакські сили змогли б продовжувати свій наступ з Півдня на Східний Сибір по річці Амурі аж до Іркутську.

Ось головні стратегічні лінії, по яких мають відбутися найбільші військові дії в майбутній війні. Розмірами ці бої далеко перевищать всі військові операції другої світової війни.

Чи має Європа будь-які засоби, щоб запобігти новому конфліктові? Так. Це об'єднання західних демократій Європи, що одне може врятувати від цієї останньої катастрофи.

Ця остання покликана збудити волю до об'єднання і спротиву новій страшній війні. Отже, треба не сподіватися на силу двох змагунів за світову владу, а утворити третю силу—Європейську Федерацію.

Тиждень української культури в Мюнхені

(Перегляд програми)

За ініціативою Злученого Українського Американського Допомогового Комітету у співпраці з Центральним Представництвом Української Еміграції та згуртованих у ньому мистецьких і культурно-громадських організацій, діючих на еміграції, відбувається у Мюнхені в часі від 5 до 18 квітня ц. р. Тиждень Української Культури.

В циклі мистецьких імпрез буде показано наше культурне надбання за час перебування на еміграції. Почнеться тиждень Української Культури відкриттям виставки Образотворчого і Народного Мистецтва. У виставці Образотворчого Мистецтва беруть участь найвидатніші наші мистці з найкращими своїми творами. Виставка приміщена в залах „Ное Замлюн“ Принцрегенташтрассе 3. Відкриття 5 квітня о 16 годині. Далі на 7 квітня заплановано концерт української хорової музики. В концерті беруть участь: мішаний хор під мистецьким керівництвом Нестора Городовенка та капеля бандуристів ім. Тараса Шевченка під мист. керівництвом Г. Китастого.

Концерт солістів відбудеться 9 квітня в „Зофіензалі“; в концерті беруть участь: Христя Колесса — віолончель, Клядія Таранова — мецосопрано, Орест Руснак — тенор, Роман Савицький

— фортеціано. 10 квітня виступає в залі „Шавбуде“ Драматична Студія під кер. Йосипа Гірника. Буде виставлена драматична поема Лесі Українки „Орґія“. Окремий виступ влаштує балетна школа під кер. примабалерини Валентини Переяславець у залі „Шавбуде“ 11 квітня ц. р. На закінчення Тижня Української Культури Ансамбль Українських Акторів під кер. Володимира Блаватського виставить відому комедію М. Куліша „Мина Мазайло“. Вистава відбудеться в театрі „Шавбуде“ 17 квітня о год. 14.

III З'їзд МУР'у

Правління МУР'у повідомляє, що З'їзд МУР'у відбудеться 11-12 квітня в Штутгарті-Цуффенгаузені, Гренадірканзерне (іхати від головного двірця в Штутгарті трамваєм ч. 5 до зупинки Менхбергштр.). На порядку денному доповіді про підсумки літературного року (доповідачі: Ігор Костецький, Володимир Кримський, Юрій Шерех) і про сучасну українську підсоветську літературу (доповідач Юрій Войко); звіт Правління МУР'у (Улас Самчук), звіт Ревізійної Комісії (Федір Дудко), вибори нового Правління і Ревізійної Комісії. Вступ на З'їзд тільки за запрошеннями.

По українській пресі всього світу

Українці в Англії

Як повідомляє лондонська „Українська Думка“ за 11 і 18 березня, 14. 3. відбувся в Лондоні великий шевченківський концерт, на якому вступне слово виголосив голова Союзу Українців у Британії п. Б. Панчук.

9. 3. відбулася святочна Академія в таборі Бульфонкс Льюдж.

Церковний з'їзд в Англії

8-10 березня в Лондоні відбувся з'їзд українського духовенства, на який з'їхали всі українські православні і греко-католицькі священники. Відбулися окремі собори, де обговорювалося справи обох церков, а потім спільні наради.

Відкриваючи одну таку спільну нараду, голова СУБ'у сотник Панчук підкреслив вагу Церкви і церковних організацій в житті народу та вказав на потребу співпраці їх між собою і з загально-громадською установою—СУБ'ом.

Українці на Далекому Сході

Та сама „Українська Думка“ за 18-3. ц. р. подає лист від „Української Пресової Служби на Далекому Сході“ за підписом п. Корди-Фелорова, датований 25. 2. 1948 р. Між іншим, там пишеться:

„Війна, а особливо її кінець, змінили геть українську багатотисячну колонію в Манджурії. Тепер все українство Далекого Сходу репрезентоване кількома свідомими особистостями та кількома десятками малосвідомих або й зовсім несвідомих членів т. зв. українських громад в Тієнцзіні та в Шангаї. Коли після війни справа переселення стала актуальною, ці громади стали поповнятися новими членами-перебіжчиками з російського емігрантського табору, а навіть із советського. Вже кількадесят членів шангайської громади виїхали до Аргентини. Загальне бажання всіх виїхати якнайшвидше, бо життя в Китаї стає неможливе“. А далі:

„... проблема Зеленого Клину після закінчення війни не втратила своєї актуальності. Навпаки, Зелений Клин, з уваги на перегрупування світових сил та на своє стратегічне положення, набрав ще більшого зна-

чення і ваги в устійненні рівноваги сил та миру в Тихоокеанському басейні“.

Прибуття до Англії Голови Церковної Ради УАПЦ На початку березня прибув до Лондону Голова церковної ради УАПЦ на Великобританію прот. І. Губаржевський, який досі перебував у Ганновері.

У газеті „Українська Думка“ за 11. 3. надруковано його звернення до всіх православних українців у Великобританії, яке закінчується так:

„З'єднайтеся у міцні і дружні українські православні церковні громади, надсилайте на ім'я Церковної Ради відомості про їхнє місце перебування і персональний склад і ждйте наших відвідан та інструкцій“.

Українські співаки в Бразилії

Аргентинська газета „Наш Кляч“ за 5. 2. 1948 вміщує статтю про подружжя співаків пп. Мацюків, яке влітку 1947 р. виїхало з табору Ерлянген до Бразилії. Уже на кораблі п. Любомир Мацюк організував з емігрантів - українців мішаний хор, що давав концерт для пасажирів.

24 серпня м. р. корабель прибув на острів Квітів коло Ріо-де-Жанейро. Тут зацікавилися нашими артистами репортери бразильських часописів і незабаром в бразильській пресі з'явилися світлинки українських мистців та нотатки про українців взагалі. Були й напади з боку деяких часописів, що Бразилія, мовляв, потребує „робочих рук, а не артистів“.

Українським транспортом заопікувався Укр. Допомоговий Комітет в Куритібі і його голова о. Іранарх Малайяк викопотав у бразильського уряду дозвіл забрати більшу частину українців, в тому числі і співоче подружжя, до Куритіби. Виступ українських співаків у Куритібі був справжнім святом для місцевої української колонії.

Після перших концертів подружжя Мацюків дістало запрошення постійно виступати в радіовисільні та перейти до Ріо-де-Жанейро для праці в державній опері.

С. ПІДКОВА

МАТИ

(Н о в е л я)

1933 рік...
Смерть, як непереможний фатум, зухвало полювала за пухлими людьми.

А в „Торгсінах“ продавали біле, як сонце, борошно, дразливі ковбаси, спокосливі шинки, дорогу паюсну ікру... Продавали лише за золоті й срібні.

Оксана Голосняк, з Михайлівки, що коло Харкова, звичайна селянська жінка і мати двох малих дітей, спочатку віднесла в „Торгсін“ власні золоті серіжки, потім з дітей срібні хрестики. А потім... жалібно рипіла скрипя, звідки вона, мов з своєї душі, витягувала все, що було вайкраще, і несла на товкучку в місті.

Спродавшись, вона ставала в чергу за „комерційним“ хлібом. Та й ніколи не вдавалося впоратися за день: поки збуде речі—хліб розберуть. І мусить йти додому без хліба.

Ось вона схилялась на стіл і глибоко замислилась: двоє дітей у неї: Юркові дев'ять років, Івасикові п'ять—а в, хаті ні крихти хліба. Аж через п'ять днів тільки прийде з заводу чоловік. Але що він допоможе?.. Він одержує лише на себе ту мізерну пайку хліба... Хіба ж він може щоразу відірвати від свого рота ту пайку?.. Він сам з ніг валиться...

Що робити?.. Раптом їй пригадалася будня чутка, що у когось викрадено дитину і що потім у сусіда в супі знайшли дитячий обварений палець.

Ця згадка миттю вивела її з думи, і вона збентежено звернула свій погляд на дітей: які вони тепер дивно зосереджені, помірковані...

— Мамо, я знаю, що в нас немає хліба і тому мовчу,—лагідно промовив Івасик.

Ті слова, мов ножем, пронизали материнське серце. Івасик не розумів, який тяжкий зміст криється в його словах. Страшні думки закружляли в голові матері: ще дуже стислося її серце.

Їй прийшло на думку, що це діти лише перед смертю стають такими поміркованими, розумнішими. Вона ніби ще раніше, від інших, десь чула про це.

Діти, щільно дивлячись у повні відчаю очі матері, здавалося, розуміли її затаєні думки. Івасик, що перерізав свій погляд за вікно, раптом злякано, кризь плач, промовив:

— Мамо, я жити хочу!.. Мамо... Збентежена мати хутко схопилась до нього.

— Що з тобою, синку? Заспокойся... Ти будеш жити: довгодовго... всі ми будемо жити...
— Мамо, ось погляньте... он дядько Пилип...

За вікном було видно, як пухлий сусід йшов городами напростець, на двиптар і ніс під пахвою в рядні мертвого хлопчика. Вона поспішила відірвати дітей від вікна, але її саму обгорнув терпкий жаж. Ще раз глянула на дітей і, ніби щось вгадала по їх

очах, заспокоїла. Івасю, що дивився на матір, несміливо заптав:

— Мамо, ми будемо жити?..

— Так, дітки, всі ми будемо жити!..—відповіла вона і, здригнувшись, поцілувала дітей.

Проте, думка про шматок хліба не залишала її ні на хвилину. Вона підійшла до скрині, підвела вікно й застигла враженою: скриня, як ніколи раніше, зарипіла, виразно нагадуючи їй дитячий стогін—Ох, лишенько!—вжахнулася вона. Інтуїтивно вона відчувала, що в родині обов'язково щось скоїться. А що саме?..

Раніше вона сама ходила до міста на роздобуток, а після цього вирішила взяти з собою і діти, щоб часом чого не трапилось з ними вдома. До речі, доки вона на товкучці спродавшись, то діти востановлюють чергу за хлібом.

Тремтять руками дістала з скрині дівочу, розкішно вишивану сорочку. Це ж вона своїми руками вишивала ці принагідні квіточки, ще тоді, як мріяла про подружжя, про родинне щастя, з трепетом уявляючи собі свого любого Миколу.

Скільки спогадів—болочих і разом таких приємних—ховалися у тих квітах!..

Ось тепер продасть і цю, останню сорочку, а потім...

— Ну, дітки мої давайте я вас одягну та підемо до міста, може, хлібця купимо!—лагідно промовила до дітей.

До міста було кілька кілометрів. Ішли мовчки і кожний мріяв про кусень хліба.

У місті, коло однієї з крамниць, мати поставила дітей у чергу і наказала триматися кучки, а сама поспішала на товкучку. Сподівалась, що впорється швидко. Але кому потрібна в цей час

селянська вишита сорочка? Вона починала губити надію, що продасть. Наростало хвилювання за дітей. Нарешті, сорочку заців цінні продано.

В ту ж мить їй здалося, що це вона стягла з себе шкуру, продавала молодість, навіть більше—їй здалося, що вона продала свою душу. Їй хотілося заридати.

Не йшла, а майже бігла до дітей, відчувуючи, що сили покидають її. Біля крамниці за комерційним хлібом стояла величезна черга: заліди тисли на передніх, передні кляли задніх, крик, добірна лайка...

Вона кинулась шукати своїх дітей. Побігла впоодвож черги раз, другий, придивлялась, гукала—та дарма. І враз, мов підтрелена тигриця, вона кинулась на ганок крамниці.

— Куди прешся без черги!—закричали на неї десятки голосів.

Але вона, мов не чула, і тислась наперед.

— Куди без черги лізеш!—ще голосніше завирувала черга.

Брудна лайка, мов каміння з бруку, посилалась їй на голову.

— Я... Я за дітками... тут десь двоє моїх малих дітей...

— Не хитри, тітко, знаємо ми таких!

— Геть від черги!.. Але тут невідомий громадянин, що стояв уже коло самих дверей крамниці, сказав їй:

— Я бачив, як міліціонер забрав з черги двох хлопчиків. Як же ви могли лишити своїх дітей? Хіба ви не чули про новий закон?..

Вона враз кинулась в один район міліції, другий, мов божевільна бігла по місту. Та дарма. Змучена, голодна, пізно ввечері вона ледве дісталась додому.

В хаті її зустріли найменші аух-

валий морок. Блімнув кліпаючий каганчик. Рухлива тінь, мов примара, відбилася на стінах. Колись весела, гостинна хата тепер повилала на неї страшною пусткою. Вечір тяг за собою ще страшнішу, повну розпукі і одчаю ніч.

Вона поспішно стала на коліна і почала молитися Богу. З її очей текли гарячі сльози.

— Господи,—промовляла вона, творючи свою молитву власну,—збережи моїх рідних діточок і своєю легкою рукою приверни їх до рідної хати... допоможи нам грішним перед тобою, пережити цю лиху годину...

Слова молитви, повні страждань і благання, сумно пливли в сиротливій хаті. Вона молилась... довго молилась. Часом вона затихала, і тоді зловісна тиша ставала страшнішою за грім—тиша, що в ній чувався її голос втрачених дітей.

На ранок вона знов поспішила до міста. Знову обходила всі ті установи, де б могла щось довідатися про дітей. Так ходила і на другий, на третій день і вечорами верталася ні з чим.

На четвертий день до хати прибіс старшенський, Юрко. Він зумів втекти десь з дороги. За Івасика ж нічого не знав, бо їх ще на перший день розлучили.

— Мамо, візьміть...—промовив Юрко, простягаючи їй мізерну пайку хліба, що витяг із-за пазухи,—це я для Вас...

Далі він із здивуванням та співчутливим жалем дивився на матір, що несподівано розридалась.

У кінці тижня повернувся з роботи її чоловік. Він не впізнав дружини: горда і вродлива молодичка за один тиждень стала сивою старою жінкою.

(Далі на 5-й стор.)

Хроніка українського життя

Могили жертв репатріації

Коло переходового табору в Мюнстері — цвинтар. Це тут поховані 79 жертв репатріації 1945 р., тих, що заподіяли собі смерть, коли їх силою хотіли забрати червоні напасники. Тут спочиває 79 осіб, що засвідчили перед світом, чого вартий більшовицький комуністичний режим, що лютує на нашій батьківщині. Майже на кожному хресті над могилами майорить тризуб. Ця сумна картина збуджує і хвилює серця кожного, хто відвідує цей цвинтар. Школа тільки, що могили цих жертв, що героїчно впади першими в боротьбі з репатріантами, стоять забутими і непорядкованими.

ТАРНАВСЬКИЙ

В Новому Ульмі

I

25 березня виступив кобзар Данило Кравченко і публіцист Лев Орлигор: перший із співом народних дум і пісень, а другий — з доповіддю „Україна в концтаборі“. Не зважаючи на таке своєрідне поєднання, вечір пройшов цікаво, при значній аудиторії.

II

Цього ж дня в залі адмінблочно укр. табору заходами місцевої філії політв'язнів відбувся виступ чотирьох вояків УПА, що розповіли присутнім таборянам про тернистий шлях тих повстанських відділів, членами яких були прибулі ув'язні, і про повні жертвенності і героїзму окремі бойові епізоди з боротьби проти червоного тоталітарного напасника.

В Шевченківські дні

У Новому Ульмі відбулась впоряджена місцевою українською гімназією Шевченківська Академія. Реферат про історичні твори великого Кобзаря прочитав учень 8-ої класу І. Богачевський. Декламації Шевченкових творів виконали учні: Васильків, Федун, Стромельський, Колісник та Рудий. На маленьких глядачах велике враження справила інсценізація Спиридона Черкасенка „До залізних стовпів“, де брали

участь учні В. Бохан та Т. Зелень. Симпатично і зладжено звучав гімназійний хор під орудою Проф. Яроша.

В Байройті у Фестшпілгавз відбувся вечір-концерт, присвячений пам'яті Шевченка. Після „Заповіту“, що його виконала симфонічна оркестра та хор на 80 осіб, присутні вислухали коротку, але цікаву доповідь ред. Підгайного. З великим успіхом виступали співаки Матіаш та Руснак, а також таборовий хор під орудою диригента Кушніра.

В Ашаффенбурзі з успіхом відбулася Шевченківська Академія. Крім хору, що виступав під керівництвом п. Панчук-Кондратенка, був показаний оригінальний щодо залучення і технічного виконання монтажу, в якому персоніфіковано ідеї і образи творів Шевченка. Проте, в цілому, програма була налто переважана, реферат — задовгий.

Українське студентство протестує

Українське студентство, об'єднане в ЦЕСУС'і, приєднується до протестаційної акції студентів усіх демократичних народів Заходу.

З призначенням дивимось на чеських студентів, що мужньо стали на оборону загрозених червоним тоталітаризмом свобод чехо-словацької Республіки і незалежності університетів, та висловлюємо їм наше почуття пошани та солідарності. Одночасно звертаємося до Управ Українських студентських громад студійних осередків, в яких студіюють і чеські студенти, з проханням скласти їм від українського студентства дружню заяву співчуття з приводу сумних подій у Празі.

Управа ЦЕСУС'у.

Збираймо пам'ятки нашого життя і боротьби

Доки ще усякі хижакі-загарбники руйнують в огні і терпінні нашу славу Україну, не забувайте для недалекого вже вільного і славно-го майбутнього нашого народу збирати сумлінно всякі історичні пам'ятки, документи, спогади, рідкі видання

різні найдрібніші українські друки, афіші, стінгазети, листівки, листівки, світлина, малюнки, карикатури, портрети, пісні, прапори, рукописи, листування та протоколи і т. д. та відсилати на тимчасове збереження до Осередку Української Культури й Освіти в Канаді, а саме: Library and Museum, Ukrainian Cultural and Educational Centre, P. O. Box 9093, Winnipeg, Manitoba, Canada.

Там зберігається уже чимала збірка пресової Квартури УСС, що творить окремий відділ. Кому незручно туди посилати, надсилайте на нашу адресу: Pressowa Kwartura USS-Bayreuth, Camp Leopold-Kaserne, XV-33, Germany US-Zone.

Пам'ятайте, що збережені тепер цінності української культури стануть тим насінням, з якого зійде оновлене й зміцнене українське життя.

Пресова Квартура УСС.

В таборах Лексенфельду та Гельбруну (Австрія) з ініціативи управи ТУПВ і секції Союзу Українок тих таборів були влаштовані академії, присвячені пам'яті Ольги Басараб і Олени Теліги. В академії взяли участь найкращі художньо-мистецькі сили жіноцтва.

В кінці лютого в тих самих таборах ред. Б. Олександрів прочитав реферат на тему „Юрій Клен — людина, поет, громадянин“. Реферат ілюстровано художнім читанням поезій із книги „Каравели“, уривків із поеми „Прокляті роки“, „Попіл імперій“.

Про советську каторгу

23 березня у таборі Волькерінг о. проф. К. Данилевський з Регенсбургу зробив доповідь на тему „Солевецький архіпелаг“, в якій подав згубну для України каральну політику органів ЧК, ГПУ, НКВД, — спрямовану на фізичне знищення українського народу.

Прелегант, як бездоганний трибун і майстер слова, викликав велике враження серед слухачів.

Атанас ХВЕДОЛЯК.

Енциклопедія для дітей

На залик об'єднання письменників дитячої літератури (ОПДЛ) вже відгукнулося багато людей, зацікавлених в тому, щоб наші діти на чужині мали здорову і необхідну літературу. Після ухвали з'їзду ОПДЛ про видання згаданої Енциклопедії та після затвердження відповідної програми тепер укладається і редагується це поважне видання. Потрібна ширша участь у цьому нашого громадянства, наших літераторів і науковців та всіх тих, хто міг би чимось підтримати це важливе видання для виховання нашої дитини. Матеріальною стороною у цьому виданні відає Управа ОПДЛ під головуванням пані Л. Коваленко, що перебуває в Мюнхені, Дахаверштрассе 9/1, куди й слід в цих питаннях звертатися. На ту ж адресу слід надсилати й різні пожертви на фонд видання УДЕ.

Редакція ж міститься в Корюгені (24 в), Пост Гайкендорф, ДП Камп 25, Юрій Тищенко. На цю адресу і просимо звертатись в редакційних справах.

Одночасно для нових наших співробітників подаємо зміст УДЕ: 1) Географія (загальна і, головне — України), 2) Історія й література України і Всесвіту, 3) Природознавство (зоологія, біологія, ботаніка, анатомія людини, що таке матерія, хемія, фізика), 4) Історія культури (головно винаходів), 5) Історія модерного транспорту, 6) Гігієна, 7) Фізкультура.

Проект УДЕ в шести томах призначається для дітей віком від семи до чотирнадцяти років.

Ю. СІРИЙ

Скрізь за Батьківщину і для Батьківщини

(Враження з Пластового Конгресу в Ашаффенбурзі)

26-29 березня п. р. український громадськості тихого міста над Майном — Ашаффенбургу — припала честь гостити учасників Пластового Конгресу української еміграції трьох зон Німеччини і Австрії.

Скликаний, з одного боку, з метою відзначити 35-ліття існування українського Пласту, Конгрес мав на меті намітити практичні шляхи здійснення пластових ідей в умовах можливого розсіяння української еміграції по різних країнах, і тому фактично явився собою широку зустріч старих друзів-пластунів, занесених ураганом останньої війни з різних місцевостей Батьківщини сюди, на руїни Європи.

Робота Конгресу, згідно з наміченою програмою, складалася з ряду широко дискутованих доповідей: „Пройдений шлях“ — Верховний Пластун Северин Левицький, „До великої мети“ — д-р Вол. Янів, „Наше довкілля“ — скавтм. Кульчицький, „Виряд у майбутнє“, — технічно-організаційний — д-р Яр. Гладкий, матеріально-господарський — інж. Атанас Мілянчик і духовий виряд — д-р Ю. Старосольський; „Найближчі перспективи“ — mgr. Ярослав Рак.

Крім того, 27.3, по вечері, відбувся „Веселий Конгрес“ — товариська зустріч, в дусі Пластової ватри, хоч і відбувалася вона в залі театру „Ля Гард“, де переходила вся праця Конгресу.

Залю нарад та суміжні з нею залі пластової виставки святково прибрані: сцена уквітчана квітами і зеленню, вітражем Св. Юрія-Переможця — Патрона Пластунів, по стінах — килими, портрети пластових діячів та пластові гасла.

В своїй доповіді „Пройдений шлях“ Верховний Пластун відзначив основні моменти історії Пластового Руху за 35 літ. Пласт постав на Україні за зразком англійських бой-скавтів, взявши в основу і настанови засновника англійських бой-скавтів — д-ра Болен Павля (легендарного „Бі-Пі“) — близькість до природи, застосування в щоденному житті християнсько-євангелістських чеснот тощо. Проте мета українського скавтського (пластового) руху — виборювати позитивні прикмети українського характеру, потрібні не для збереження Батьківщини (як це консервативно звучить у англійців), а для творення, виборення Батьківщини. Отже, характер нашого Пласту революційний.

Пластовий Улад формально створився лише 1908 року і довгий час зростав спонтанно: пластові осередки поставали одночасно в різних місцевостях, організаційно незалежно один від одного, але в спільному прагненні створення нової людини, морально чистої і златної до боротьби за Батьківщину (Франкове гасло — „Велика справа потребує чистих рук“).

В дуже вдалій (силою ідейної настанови і формою) доповіді „До

великої мети“ д-р Володимир Янів говорить, що молодь, збережена від передчасних партійних впливів, має мужити в загальнонаціональних ідеалах. Завдання Пласту — вірність Богові і Батьківщині, служіння Прекрасному; жити для Краси і готовність умерти за Добро. Святий Юр — Лицар на Білому Коні, що зборов Дракона лжі і темояви, Лицар правди і справедливості — ідеал Пласту; Батьківщина — основне гасло. В ім'я Батьківщини — плекання нових рис характеру пластуна як майбутнього нового українця, а саме: толеранції і врівноваженості.

Наші примусові мандри слід розуміти не лише як національну трагедію, але і як історичну місію нації: ми не емігранти, а емісари, посланники нашої Батьківщини. Отже, плянуємо життя так, ніби ми вічно будемо емісарами, але й так водночас, щоб полегшити поворот загалу до Юра і Софії, — де б ми не опинилися.

Інші доповіді розробляли практичні методи і способи здійснення, проведення в життя високих ідеалів Пласту.

І сидючи серед цієї маси пластунів — юнаків і старших, сивіючих скавтмайстрів чи вже сивих сеньйорів, спостерігаючи цю велику дружню родину, переїняту спільною святою ідеєю, — з боєм згадуєш свої молоді роки і долю чисельної молоді „звідти“, з-за „залізної зашторки“, де „... життя не має змісту, бо невідомо, що в тому житті є дійсне“ (Ю. Липа) — так все там спотворене брехнею. „Довір'я до прекрасних слів у молоді Великої України знищене“, — говорить п. Івченко в своєму виступі.

Зробивши все, щоб знищити Пласт на Великій Україні, большевики намагалися підмінити цю високоідейну інституцію жалюгідним кривим лютром — піонерією чи комсомолом, — організаціями для нищення юних українських душ. І дійсно, подиву гідна Прометейська невмирущість нашої нації: це ж із тої „советської“ молоді, душу якої так старанно нівеличили й калічили, зросли вони — наші молоді письменники, поети, — Ганна Черинь, Леонід Полтава, П. Карпенко-Крижня, Яр. Славутич і інші вже знай тут, на еміграції.

Про те, що молодь із Сходу потребує чулого і дбайливого підходу і що юнацтво з-за „залізної зашторки“ поступово вже стає до лав Пласту — не раз зазначалося в дискусіях Конгресу (п. Л. Івченко, Віра Шпаківська). Відзначив це і в своєму „Наказі перед вимаршем“ д-р Атанас Фіголь.

Отже, — „Софія і Юр — символи нашої мети“ (Мудрість і Добро). „Не Ти, не Я, — а Ми“ (ідея великої Спільноти), „Не“ Ubi bene, ibi patria, а „Ubique pro Patria“, — скрізь за Батьківщину — такі настановчі гасла Конгресу, на дальшому шляху до Великої Меті.

А. Ц.

Листи до редакції

Шановна Редакціє!

Прохаю вмістити цю мою відповідь на лист п. Віктора Андрієвського, надрукований в „Українській Трибуні“ за 14 грудня 1947 р. У січні 1948 р. я передав це моє спростовання до редакції „УТ“ з проханням надрукувати його, але „УТ“ і досі цього не зробила. В цьому листі В. А. подає нібито „факти“, але ці „факти“ стоять так далеко від правди, що їх навіть „півправдою“ назвати тяжко.

Так, В. А. заявляє, нібито український соціал-демократ Б. М. висловив твердження, що „українські соціалісти не хочуть іншої України, якщо вона не буде соціалістичною“. Таке твердження висловив він нібито в Полтаві р. 1917.

Тоді в Полтаві іншого українського соціал-демократа з ініціалами Б. М. опомі мене не було. Категорично за-

являю, що ані в 1917 р. ані пізніше я ні такого твердження, ані подібного не висловлював. Цю брехню не пустив про мене відомий всім О. Назарук з помсти за те, що я перешкодив йому завести диктатуру, замість Директорії УНР; а мої політичні противники ухилилися за неї, і мені довелося вже кілька разів її спростовувати.

Звичайно, для кожного ясно, що, власне кажучи, людина, що має за собою більше 40 літ громадської, кооперативної, політичної, педагогічної, наукової і публіцистичної праці, може просто не звертати ніякої уваги, коли їй закидають якусь там фразу, нібито сказану 30 літ назад та ще у приватній балаці та ще під час революційних відносин. Але мені вже надокучило постійне користування цим нікчемним аргументом з боку різного роду „тоже політики“. Тому перед п'ятьма роками

(Закінчення на 6-й стор.)

МАТИ

(Закінчення з 4-ї стор.)

— Що з тобою? — здивовано запитав він.

Вона впала йому в ноги і, гірко схлипуючи, все розповіла. Сподівалась, що він почне її лаяти, навіть бити; вона навіть хотіла цього — адже це вона винна у втраті сина.

Але яке було її здивування, коли він ніжно підвів її голову і поцілував в чоло.

— Заспокойся, Оксано, хіба ж ти бажала такої кривди? На все воля Божя! — відповів він, стримуючи себе.

Ті глибокі добрі слова викарбували в її серці довічне враження. Вона потім часто повторювала їх сама собі та переказувала людям. Ранком вона знову подалась до міста. Проходячи повз „Заготзерно“, прочитала розмальоване великими літерами сталінське гасло: „Дамо країні 7-8 мільярдів пудів хліба“.

У місті вона довідалася, що бунт до Курська недавно вивезли багато дітей.

Може, там і її Івасик?

Другого дня вона вийшла до Курська. Там напитувала дитячий будинок, де їй відповіли, що подібний хлопчик два дні тому помер.

Довелося добувати довід, щоб розкопати могили і пересвідчитися. Але то був не її Івасик — іншої матері...

Так поволі, не кваплячись, минав голодний рік, забираючи з собою мільйони жертв. Обезлюднені оселі, промісані суворим гребінцем смерті, тепер почали заселюватись людьми з півночі, іншої мови і звичаїв...

Минуло три роки. Але материнської глибокої рани ніколи не

запартувати часом. Її всюди переслідував голос „мамо“. Вона завжди пильно вдивлялася в обличчя чужих дітей...

Надходила глибока осінь: безвідрядна, без надій і сподівань. Холодний північний вітер роз'ятрено чухрав з дерев останки листя, котив його в сквери; шарудливо бавився, мов божевільний скнара черв'яками.

Оксана якось увійшла до скверика і раптом зупинилася: перед нею височів великий пам'ятник з дорогого мармуру, на якому великими літерами значилося:

„Тому, хто дав нам щасливе і радісне життя!“

— Так, так, — прошепотіла вона, — це він!.. Хоч хто візнає!.. Той, що дійсно дав нам щасливе і радісне життя... Усім, усім... і тим, що з голоду померли, і тим, що лишилися, і мені... Ой, щасливе життя!..

Та враз вона помітила біля пам'ятника скорюбленого хлопчину в кашкеті, що неслухняно насувався йому на самого носа та в непомірно великому подертому піджаку. Під полою він тримав пучечка, пестячи його і щось собі під ніс мимраючи.

— Безиритильний... один із безліч!.. — подумала вона.

Їй хотілось приглубити цю брудну, нещасну дитину, може ж її Івасик десь там...

— Хлопчику, а в тебе мама є? — спитала вона.

Він якось байдуже оглянувся, підняв кашкет, що насувався йому на очі, і їх погляди зустрілися... То був її Івасик.

— Сину мій!.. А я отільки років... — виривався з її грудей божевільний зойк і, не скінчивши мови, вона впала біля сина...

Рух українців-християн

В цьому році була покинута до життя в українській Оселі в Регенсбурзі організація „Рух Українців-Християн“, яка тепер налічує біля 200 членів обох українських віровизнань: греко-католицького і православного.

14 березня ц. р. в симпатичний спосіб представив себе „Рух“ українському громадянству. Увечері взяло участь понад 120 осіб, між ними представники суспільно-громадських організацій і визначні українські громадяни.

Вечір відкрив вітальним словом голова „Руху“ д-р Степан Росоха. Він сказав: Наш Рух є надпартійний, і до нього доступ мають всі українці без різниці місця походження і політичного переконання, якщо вони визнають і належать до одного з двох українських віровизнань. На основі християнської любові, моралі і етики змагаємо до добра української еміграції... Будемо поборювати всякий терор між українцями, без огляду на те, в якій формі він буде проявлятися і від якого угруповання буде виходити. Стоїмо на ґрунті консолідації українських національно-політичних сил і підтримуємо кожну спугу до створення єдиного політичного представництва назовні та створення Світового Об'єднання Українців... Будемо стримати до зближення обох українських Церков і до їх-

ньої дії супроти ворога-окупанта України...

Потім виголосив доповідь проф. д-р Студинський на тему: „Соціальні проблеми і як їх розв'язує католицька перква“.

Учасників цього руху на вечорі вітали представники СУЖ у СУВ'у, ТУПВ, ОБУЛД, Жіночого Об'єднання та Пласту, а від українського духовенства — о. каноник Гайдукевич та о. Гват. Цей вечір довів, що українці можуть прийти до єдності всі як православні, так і католики, незалежно від політичних переконань, якщо для того є ґрунт та атмосфера. Сьогодні такою базою є Рух Українців-Християн.

Православний.

Від Секретаріату СУЖ'у

Секретаріат СУЖ'у приймає в такі дні і години:

Понеділок 10—12
Середа 12—14
П'ятниця 12—15

Адреса:
München, Rosenheimerstr. 46a
466—9

Листи до редакції

(Закінчення з 5-ї стор.)

коли з цієї фразою виїхав Юрій Русов, то я звернувся до українського громадянства з закликом в „Українській Дійсності“ (Берлін), щоб зголосилися ті, хто чули, щоб вразило їх те, що сказав подібну фразу. Тоді не зголосився ніхто. Тепер вона випливає знову.

Для кожної безсторонньої людини, а не для того, кому хочеться утиснути соціаліста, хоч у ложці води, ясно, що я такої фрази просто не міг сказати, бо 1. слово „Україна“ має два значення: а) територія і б) держава. Але ж територія взагалі загинути не може; а держава або навіть автономної України ми тоді ще не мали, — що ж мало загинути?

2. Як відношення може мати така фраза до передачі панських земель селянам?

3. Кожен, хто читав мої книги й мої статті (а їх написано кілька десятків), і хто чув мої численні публічні виступи, може підтвердити, що там подібних фраз немає.

4. Кожен, хто читав видання „Укр. соц.-дем. партії“, знає й розуміє, що укр. соц.-демократи завжди (до 1917 р. і пізніше)

а) вважали, що революція 1917 р. не могла привести до соціалізму, а мала лише розчистити дорогу до нього; а тому

б) намагалися в той час здійснити лише свою програму-мінімум: республіканський демократизм, соціальні (а не соціалістичні) реформи, як от восьмигодинний робочий день, забезпечення селян землею тощо, та національні домагання.

в) Саме на цій позиції стояли й західно-європейські соціал-демократи; комунистичне саме через те вийшло з П-го соціалістичного інтернаціоналу й заснували свій III-й інтернаціонал, а нас охристіли „соціал-фашистами“.

г) Укр. соц.-демократи, беручи активну участь в уряді УНР, ніколи не стояли за проголошення Соціалістичної Української Республіки; і соц.-дем. Б. Мартос погодився бути й був головою уряду Української Народної Республіки; а не протирічить тій фразі, яку йому намагаються наклеїти політичні анафети.

Далі, В. А. твердить, нібито в тому ж 1917 р. і знов таки в приватній бесіді, хоч уже і в клубі, Б. М. на запитання П. І. Чижевського: „Що вам дорожче: Україна чи соціалізм?“ відповів: „Очевидно, соціалізм!“ Це — навіть не „півправда“, а лише чверть. В дійсності ж розмова була інша, а саме: П. І. Чижевський (член Російської Державної Думи) переконував мене, щоб я замість працювати в Полтавській раді робітничих і солдатських депутатів, де я був головою, більше сил оддавав українській громаді. На це я відповів, що в раді роб. і солд. деп. я роблю дуже важливу українську роботу, і що треба лише

жалкувати, що там так мало українців. Тоді не П. І. Чижевський, а В. Н. Андрієвський перебив мене запитанням: „Ні, ви нам скажіть, що ви вважаете: Україну чи соціалізм?“ (а не „що вам дорожче“, як він тепер пише). На це я сказав, що на таке безграмотне запитання відповідати не можна, бо ж це все одно, якби кому запропонували вибрати: ковбасу чи п'яницю? А коли В. А. почав кричати, що я ухилюся від відповіді, то я пояснив, що розділяти соціалізм і Україну не можна, бо ж він має бути на Україні, і Україна від того не потерпить. Коли ж В. А. знов почав казати: „От, ви викручуєтесь“, то П. І. Чижевський спитав мене: „А як по-вашому слід би поставити питання?“ А я відповів: „Наприклад, так: Про що треба дбати в першу чергу: про здійснення соціалізму чи наших національних домагань?“ До речі, наші національні вимоги в той час (квітень 1917 р.) далі автономії не йшли (однодушно, без суперечок прийнята резолюція I-го Українського Національного Конгресу в Києві, квітень 1917 р.). З такою постановкою питання погодився всі, в т. ч. і В. Андрієвський, і я заявив, що я тримаюся формули соц.-дем. Пернерсторфера, прийнятої й українськими соц.-демократами: „Через націоналізм до соціалізму“, тобто спершу треба здійснити домагання національні, і це розчистить дорогу до соціалізму.

Всіх присутніх ця моя відповідь задовольнила, тільки не В. Андрієвського. Не помогли й мої пояснення, що як реальний політик, а не фантаст і не демагог, я добре розумію неможливість здійснити соціалізм в ближчому часі, бо для того нема ще господарських і політичних передумов, напр., демократизму. Всі присутні, і П. Чижевський, зрозуміли мене, але В. А. все ще гарячився, доводячи, що соц.-дем. крутять, напускають, туману й т. п. „Ну, сказав він, а якби соціалізм можна було здійснити вже тепер, що б ви тоді вибрали?“ (а не „що вам дорожче“, як він тепер пише). Постає загальний сміх. Тоді я, бачачи його політичну примітивність, сміючись сказав: „Я бачу, що вам дуже хочеться, щоб я таки сказав, що вибираю соціалізм. Так, добре; я не допускаю можливості здійснити соціалізм уже тепер такий, як я розумію; але коли б його можна було здійснити, то я стояв би за його здійснення, бо при тім автоматично було б здійснено і всі наші національні домагання“. Всі присутні опіч В. А. погодилися зо мною.

Тоді П. Чижевський запитав мене: „Чим ви доведете, що ваша праця в раді роб. і солд. депутатів має значення для української справи?“ На це я відповів:

„Тим, що совет роб. і солд. депутатів внесе резолюцію з вимогою автономії України.“ Ні П. Чижевський,

ні В. А. не повірили тоді моїй заяві, але коли через кілька днів, 1-го травня 1917 р., мимо вікон П. Чижевського проходила маніфестація, улаштована советом роб. і солд. депутатів, то згідно з резолюцією, прийнятою на його засіданні під моїм головуванням, між іншими гаслами пишався великий напис: „Автономія України“. Це була перша маніфестація в Полтаві, що йшла під жовто-блакитними прапорами; їх розвивали службові організовані мною кооперативних союзів.

В. А. закидає, що я своєчасно не спростував „фактів“, що він подав у своїх спогадах (1922 р.) Якби я реагував на всякі дрібні випадки проти мене, що властиво не мають ніякого значення, то мені ніколи було б писати підручники для студентів і наукові праці. От і тепер я пишу оце спростовання, замість того, щоб писати мою нову працю про забезпечення курсу паперових грошей; а громадянство вимагає від мене споминів, а студенти чекають підручників.

До того ж писання В. А. дають за надто багато матеріалу для спростовань. От, хоч би й в огляду на те, що у нього полк. Капкан, Шахрай, Панас Любченко виходять чомусь українськими соціалістами. Капкан ніколи не голосив до соціалістів (хіба може до соц.-самостійників), а Шахрай і Любченко, як відомо, не належали до українських соціалістичних партій.

В. А. твердить також, нібито в 1917 р. при виборах в українські установи, українські соціалісти активно (підкресл. В. А.) бойкотували українських державників — не соціалістів. В. А., очевидно, забув, як я від імені укр. соціалістів пропонував йому виставити свою кандидатуру на голову Полтавської Міської Управи, а Г. Ротмістрову — на голову Полтавської Губер. Земської Управи; обидва — не соціалісти; але обидва відмовилися, і на ці посади пройшли українські соціалісти.

Неуспіх неосоціалістів у 1917 року пояснюється, головним чином, їхньою політичною невідповідністю. В. А. може пригадати, як ми у 1917 році скликали Полтавський Губ. Селянський З'їзд: йому було запропоновано виступити на з'їзді з рефератом по національному питанню, але він одмовився, мотивуючи своєю невідповідністю; тому виступив з рефератом соц.-дем. Б. Мартос, реферував на підставі книжки соц.-дем. М. Порша; реферат подобався всім (і В. А.), ніхто не зробив жадного зауваження (ані В. А.), а з'їзд схвалив виставлені тези одноголосно і виніс побажання, щоб реферат було надруковано і розіслано по всіх селах. Може, тоді В. М. заявив, що як Україна не буде соціалістичною, то хай краще не буде ніякої? Чого ж В. А. не виступив проти?

Зовсім інакше зустрів з'їзд реферат неосоціаліста Павла Макаренка, по земельному питанню; провал цього реферату підготував провал кандидатури В. Шемета.

БОРИС МАРТОС

СПОРТ

Добрий почин

УСТ „Дністер“ — СФ „Бачка“ 6:0 (1:0)

Чудесна весняна погода стягла понад 5000 глядачів на міський стадіон до Штутгарт-Цуффенгавзену. Цього, звичайно, сприяло й те, що „Дністер“ не програв досі жодних змагань з місцевими і доволі сильними командами, зокрема Крайс і Ляндес-Ліги. До цих змагань з сильним противником (містечк Крайс-Ліги, що здобув мистецтво, не втративши жодної точки), став „Дністер“ в такому складі: Касян, Лінчипський, Миськів, Гаврилів, Лютак, Хитра Мицавка, Закалужний, Банах, Кудан та Зарицький. Вже з самого початку гри „Дністер“ мав певні шанси на здобуття воріт. Але його напад перекомбінує і перестрілює. Тим часом німці завзято борються і шкороми випадає чає-від-часу загрожують воротам „Дністра“, поміч і оборона якого в кожній хвилині на місці. Лише після точного удару Мицавки по наріжнику, 41-й хвилині стріляє Закалужний головою просто в кут чужих воріт.

Підбадьорені цим успіхом, нападники „Дністра“ в другій половині гри опановують карне поле противника і стріляють, як на „полігоні“. Проте, „бомби“ Кудана розминаються з ворітми або стають жерт-

вою доброго воротаря „Бачків“. Зате більше щастя мають Закалужний та Мицавка, що здобувають другі й треті ворота. Здобуття воріт Закалужним, слід зауважити, належить до роду тих, що трапляються раз на тисячу здобутих воріт, бо стрілець на бігу оксфордом задом б'є до воріт.

Ці голи викликали бурю оплесків серед переважачої німецької публіки. Кінцева стадія змагань належить цілком перевазі „Дністра“, що здобув дальших троє воріт (Закалужний, Зарицький, Хитра).

Таким чином в цьому сезоні „Дністер“ має куди кращий склад,

як минулого року. Він має найкращий напад з-поміж усіх українських команд на еміграції, технічно добру поміч з Лютаком на середині і тактично розумну оборону. Сьогоднішній „Дністер“ може сміливо ставати до змагань із кожною німецькою командою Ляндес-Ліги навіть із слабшими із Обер-Ліги.

Школа тільки, що Управа Табору Цуффенгавзену мало сприяє нашим спортсменам, а тим часом тяжко двом чи трьом людям з проволу „Дністра“ побороти всі труднощі як моральні, так і матеріальні.

ГЛЯДАЧ.

РОЗШУКИ

— Хто знає про долю сестри Лідії Юхимів з мамою. Писати: Staffeltstein, Kirchgasse 14 (13a) Lubow Gordijewa 405—4

— Сина Шовкопляса Костю розшукує мати Шовкопляс Евфросінія, Августбург, Сомме-казерне, бл. 3/16. 417—5

Брата Івана Лемеша з Вонігова і знайомих з Тячівського повіту шукає Василь Лемеш. Зголошуватися на „Українські Вісті“ 446—1

Мирослава Великопольського, Кеппа Богдана шукає Наталя Кушнір — Регенсбург, Гангоферзідлунг 19/76. 453—8

Сина, Німченка Івана, нар. 1924 р., шукає батько — Німченко, Ельванген, Український табір (Ягст) 709. 454—7

— Швагра Яким Багнера і сестру Юганку Дзюба, перебували до 45 р. Брег і Бресля, а також знайомих, далеких і близьких з села Дуб'є, повіт Броди — шукає Мирон Дзюба. 459—3

— Сквашенського Олександра, що в 1944—45 рр. перебував у Ваймарі (Тюрінгія) розшукує Марія Писаренко. Charbonade du Bois, Communal Vieux Compinaire Fleurus, Hainaut, Belgique. 458—3

— Друзі, що розійшлися на Закарпатті відгукніться на адресу „Українські Вісті“. Вас шукає хворий з Свистільник. —5

— Коваленко Марія розшукує брата Мінця Федора. Augsburg, Somme-Kaserne, Block 24, Zimmer 20.

— Мішель! Недавно почув у радіо щож Титут між нами. Я дуже радий, бо завжди думав про тебе і про нашу зустріч. Розшукую Тебе за посередництвом різних інституцій. Дай знати про себе негайно на адресу: Санітарно-Харитативна Служба, Пассав, Грабенгассе 6/1. Твій Нікандр. 457—1

Подяки

Опим складаю щирю подяку всім нашим П. Т. організаціям, установам і окремим особам за привітання, що їх зволни ласкаво надіслати з нагоди 70 ліття мого життя.

Д-р Степан Баран.

Міттенвальд, Егерказерне, в Баварії, 21 березня 1948 р. 464-1

З нагоди вітання інж. Омеляна та Олександри з Шипайлів ТАРНАВ. СБ КИХ, що відбулося в Мюнхені, 2. 3. 1948 р., поступила в фонд допомоги вдовам і сиротам по воїнах Української Дивізії пожертва в сумі 715 НМ.

Головна Управа СХС.

455-1

Від Адміністрації

Часопис „Українські Вісті“ виходить двічі на тиждень у середу і суботу. Приймається передплата:

На 1 місяць — 8 НМ

„3“ — 24 НМ

Ціна окремого числа 1 НМ.

ДО ІНШИХ КРАЇН:

На 1 місяць — 10 НМ

„3“ — 30 НМ.

Передплату належить вносити заздалегідь, бо нові передплатники одержуватимуть газету лише з 1-го числа наступного місяця.

Організуйте групову передплату та зголошуйтеся для коопортажу. — Коопортажу знижка 20%. — У справах передплати, одержування часопису, зміна адреси тощо — звертатися листом і особисто до Адміністрації.

Administration „Ukrainische Wisti“ Neu-Ulm, Ludwigstr. 10.

Видавничу Спілка

„УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ.

Головний редактор Ів. БАГРЯНИЙ

Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи, а з приводу невмішаних дописів листується лише в особливих випадках. — Дописи і листи в справах редакційних адресувати не окремим редакторам, а Редакції:

Redaktion „Ukrainische Wisti“

Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Редактори приймають особисто в українському таборі Н. Ульму — Блок „А“ від 8—12 год. щоденно, крім суботи.

Authorized by European Command Civil Affairs Division APO 757 — AG 383.7 — GEC — AGO — 11. März 1948

Druck: Ukrainische Zeitung Neu-Ulm, Ludwigstraße 10